

สรุปผลการประชุมช่วง การอภิปราย : จากนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับประเทศ สู่นโยบายและการดำเนินงานในระดับพื้นที่

1. สรุปข้อมูลที่วิทยากรนำเสนอ (Key messages)

ผู้ดำเนินรายการ : นายแพทย์ทักษพล ธรรมรังสี (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบาย
สุขภาพระหว่างประเทศ)

วิทยากรท่านที่ 1 ภก. สงกรานต์ ภาคโชคดี (สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า)

เนื้อหาโดยสรุป : จากข้อมูลในระดับประเทศ พบว่านักดื่มหน้าใหม่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และเคยมี
งานวิจัยที่พบอายุในการเริ่มต้นดื่มของเด็กที่ต่ำสุดคือสี่ขวบ นอกจากนี้พบว่าเด็กที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมี
โอกาสใช้ยาเสพติดมากกว่าเด็กที่ไม่ดื่มถึงเจ็ดเท่า และในกลุ่มเด็กที่สูบบุหรี่จะมีโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ห้าเท่า ข้อมูลเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดการกับปัญหา และสังคมไทยก็เริ่มหันกลับมาให้
ความสำคัญกับการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น เห็นได้จากการร่วมลงชื่อกว่า 13 ล้านคน
เพื่อสนับสนุนและผลักดันให้ พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ผ่านมติของสภาฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็น
เป็นกฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดฉบับหนึ่ง แต่หากมองถึงความครอบคลุมในการดำเนินงานเพื่อ
จัดการกับปัญหาแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดอีกหลายส่วน เพราะฉะนั้นในการทำงานเพื่อจัดการกับ
ปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ต้องอาศัยทั้งกระบวนการนโยบายในระดับพื้นที่และนโยบาย
ระดับประเทศเดินไปด้วยกัน

วิทยากรท่านที่ 2 นายธงชัย ยงยืน (ที่ปรึกษาคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด
ลำพูน และผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคเหนือตอนบน)

เนื้อหาโดยสรุป : ปัจจุบันการทำงานเพื่อจัดการกับปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคเหนือ
ตอนบน 8 จังหวัด ไม่ได้มีเป้าหมายในการดำเนินงานเพียงแค่การทำตามนโยบายระดับประเทศเท่านั้น แต่เป็น
การดำเนินงานที่เน้นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ โดยกระบวนการชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการ
จัดการปัญหาในระดับพื้นที่ และในหลายพื้นที่พบว่านโยบายระดับประเทศเกิดขึ้นหลังนโยบายของชุมชน โดย
นโยบายระดับประเทศได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินการในระดับพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานใน
ระดับพื้นที่ มีความเชื่อมโยงกับ

- 1) สภาพปัญหาในพื้นที่และความเกี่ยวข้องกับประเด็นนโยบาย
- 2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ซึ่งต้องทราบว่าในพื้นที่มีใครที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานบ้าง

- 3) ข้อมูลของปัญหาและความชัดเจนถูกต้องของข้อมูล หากข้อมูลยังไม่เพียงพอควรต้องหาเพิ่ม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนป้ายโฆษณา จำนวนร้านขายที่ขายให้เด็กต่ำกว่า 20 ปี จำนวนคนที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น
- 4) กฎหมาย/บัญญัติ/นโยบายที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับกฎหมายระดับชาติ
- 5) การประมวล/รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน รวมถึงการเรียนรู้จากการดำเนินงานของจังหวัดอื่นๆ ด้วย
- 6) กระบวนการจัดเวทีเครือข่าย ซึ่งช่วยในการหาแนวร่วมในการทำงาน และเป็นช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลหรือเพิ่มข้อมูล
- 7) กระบวนการรณรงค์สาธารณะ
- 8) การนำเสนอข้อมูลกับผู้ทำงานเชิงนโยบาย และการกระจายข้อมูลสู่เวทีสาธารณะ
- 9) การสร้างช่องทางในการสื่อสาร เนื่องจากกลุ่มสื่อมวลชนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน
- 10) กระบวนการติดตามผล

วิทยากรท่านที่ 3 นายสุรพล เรียรสูตร (นายกเทศมนตรีเมืองน่าน สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน)

เนื้อหาโดยสรุป : เดิมวัฒนธรรมการดื่มในสังคมของเมืองน่านนั้น เป็นการดื่มเพื่อรับแขกและดื่มเพื่อนั่งพูดคุยกัน โดยทุกบ้านจะมีแคร่อยู่บริเวณหน้าบ้านเพื่อใช้ในการนั่งดื่มและพูดคุยกัน โดยเหล่าชาวจะมีราคาถูกและสามารถหาซื้อได้ง่ายมาก ในพื้นที่ จ.น่าน มีแหล่งผลิตเหล้าขาว/เหล้าพื้นบ้านกว่า 300 โรง ซึ่งถือเป็นสถานการณ์ที่สามารถถูกกดดันจากสังคมให้ดื่มตามวัฒนธรรม ซึ่งยากต่อการปฏิเสธเป็นอย่างมาก โดยการทำงานเพื่อควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ของจังหวัดน่านนั้น ได้มีการหาจุดยืนร่วมในการทำงาน ที่สำคัญคือเน้นการสร้างเครือข่ายและหาความร่วมมือร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แม้ที่ผ่านมาจะมีตัวอย่างการทำงานที่ประสบความสำเร็จ แต่ในความเป็นจริงการทำงานก็ยังพบกับอุปสรรคอีกหลายประการ เช่น ในการทำงานแข่งเรือปลอดเหล้า ก็ยังพบว่ามีการขาย-ดื่มในงานที่จัด ซึ่งส่วนหนึ่งต้องยอมรับว่า กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าต้องเสียผลประโยชน์จำนวนมาก หากไม่มีการปราบก็จะมีลักลอบขายและดื่มในงาน แต่ส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้การทำงานยังสามารถดำเนินต่อไปได้ คือ

- 1) ตัวของผู้ทำงาน คือ ผู้ทำงานต้องต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง
- 2) เครือข่ายที่ช่วยในการทำงาน คือ ต้องมีการดำเนินการโดยความร่วมมือของเครือข่าย
- 3) มีการวางแผน (ต้องมียุทธศาสตร์) คือ มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย

นอกจากนี้ในการดำเนินงานต้องอาศัยเครือข่ายสื่อมวลชนเข้ามาเป็นส่วนสนับสนุนด้วย เช่น การเตรียมประเด็นให้นักข่าวถามเกี่ยวกับเรื่องการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผู้ใหญ่ในจังหวัด เพื่อให้มีการแสดงท่าทีที่ชัดเจนต่อการจัดการกับปัญหาต่อสาธารณะชน

2. ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

- 1) การทำงานเพื่อจัดการกับปัญหาจากเครื่องตีมแอลกอฮอล์นั้น ควรต้องมองการจัดการปัญหาโดยเริ่มจากการหาคนที่เป็นแนวร่วมกับเรา เรียนรู้ร่วมกัน และร่วมสร้างกระแสให้พื้นที่/สังคม ได้หันกลับมา มองและเข้าใจถึงปัญหาที่มาจากเครื่องตีมแอลกอฮอล์ไปด้วยกัน
- 2) กระบวนการทางกฎหมายควรมีการจัดการและการลงโทษผู้ที่ทำผิดตามกฎหมาย รวมถึงให้มีการ นำเสนอข้อมูลผ่านช่องทางสื่อ เพื่อเป็นบทเรียนให้กับสังคมและผู้ประกอบการด้วย
- 3) ควรสนับสนุนการจัดทำนโยบายในระดับพื้นที่ เช่น ประเด็นใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตีม แอลกอฮอล์ คือ ทางพื้นที่อาจจะที่การประสานปรึกษากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มสาธารณสุข จังหวัด พระ ตัวแทนคนในชุมชน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในการออกใบอนุญาตฯ และให้การออก ใบอนุญาตฯ ทำได้ยากขึ้น